

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående viss ändring i 40 § 3 mom. fattigvårdslagen.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 309 i första kammaren av herr *Alexander Nilsson m. fl.* samt nr 518 i andra kammaren av herrar *Bengtsson* i Norup och *Björklund*.

I motionerna, som äro likalydande, har hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring i 40 § 3 mom. fattigvårdslagen, att kommun erhöles gottgörelse av landsting för enskild vård av däri omförmälda sinnessjuka icke endast då vården meddelades i enskilda hem utan även då den erhöles i enskilt vårdhem för sinnessjuka eller enskild sinnessjukanstalt.

Motionerna hava väckts i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 165, angående anslag till hospitalsbyggnader m. m. Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

I ärendet har utskottet i den ordning, § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av kammarrätten och medicinalstyrelsen. De yttranden, som i anledning härav kommit utskottet tillhanda från nämnda myndigheter, äro såsom bilagor fogade vid detta utlåtande; och hänvisar utskottet till desamma.

Enligt 40 § fattigvårdslagen äger fattigvårdssamhälle att av landsting erhålla gottgörelse för utgifter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallande-sjuka enligt vissa grunder.

Före vidtagande av de vid 1927 års riksdag beslutade lagändringarna gällde följande bestämmelser:

Har fattigvårdssamhälle för *sinnessjuk* person, som är i behov av fattigvård enligt 1 § i lagen, erlagt avgift för vård å statens anstalt för sinnessjuka eller å sinnessjukanstalt, som tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, äger enligt 40 § 1 mom. det samhälle, där den vårdade har hemortsrätt, att under vissa förutsättningar för utgiven dagavgift och annan vårdkostnad utfå gottgörelse av det landsting, inom vars område fattigvårdssam-

Historik.

*Bestäm-
melse-
rna
i ämnet
före 1927
års lag-
ändringar.*

hället är beläget. Enligt 40 § 2 mom. äger fattigvårdssamhälle att för vård av fattig sinnessjuk å kommunal anstalt, vilken godkänts såsom anstalt i den ordning Konungen bestämt, av vederbörande landsting erhålla gottgörelse för *hälften* av vårdkostnaden.

För vård av fattigvårdsberättigade *sinnesslöa* personer å statsanstalt för sinnessjuka eller sinnesslöa eller å anstalt för sinnesslöa, som tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, eller å enskild anstalt för sinnesslöa, som åtnjuter statsbidrag eller blivit av Konungen för ändamålet godkänd, äger fattigvårdssamhälle utfå ersättning enligt 40 § 1 mom. med dagavgift och annan vårdkostnad.

Efter samma grunder äger fattigvårdssamhälle att av landstinget erhålla gottgörelse för vård av fattigvårdsberättigad *fallandesjuk* å anstalt för fallandesjuka, vilken tillhör landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, eller å enskild sådan anstalt, som åtnjuter statsbidrag eller blivit av Konungen för ändamålet godkänd.

Riksdagens
skrivelse i
ämnet den
24/5 1922.

I skrivelse den 24 maj 1922 (nr 172) anhöll riksdagen under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 20, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning, huruvida, under vilka förutsättningar och i vilken utsträckning landstings skyldighet att lämna fattigvårdssamhälle gottgörelse för vård av fattigvårdsberättigad sinnessjuk eller sinnesslö borde utsträckas att gälla dels sinnessjuk, som, efter utskrivning från statens eller landstings sinnessjukanstalt, beretts fortsatt vård genom utackordering *i enskilt hem*, och dels sinnessjuk eller obildbar sinnesslö, för vilken beslut fattats om intagande å i 40 § av fattigvårdslagen omförd anstalt för sinnessjuka, men vilkens intagande å dylik anstalt på grund av bristande patientutrymme ej kunnat ske.

I berörda utskottsutlåtande anförde utskottet efter en redogörelse för antalet exspektanter och exspektanstiden till statens sinnessjukanstalter, att åtminstone under den ganska avsevärda tiden, till dess av riksdagen beslutade hopsitalsbyggnader hunnit verkställas, särskilda åtgärder vore av nöden till avhjälpande av de svåraste av de utav den nuvarande bristen på anstaltsplatser föranledda missförhållandena. I den mån dylika åtgärder visade sig ägnade att motverka behovet av ytterligare anstaltsplatser, komme de självfallet också att för staten medföra ej oväsentliga besparingar. En åtgärd i nämnda riktning vore att utvidga landstingens betalningsskyldighet till att omfatta från statens eller landstingens sinnessjukanstalter *utskrivna lugnare sinnessjuka*, vilka beretts fortsatt vård genom utackordering *i enskilda hem*. Erfarenheten hade visat, att mot dylika utskrivningar, i vad anginge fattigvårdsberättigade personer, plägat resas ett synnerligen starkt motstånd från vederbörande fattigvårdssamhällen, å vilka enligt nu gällande bestämmelser vårdkostnaden för den sjuke därigenom skulle helt överflyttas. Enligt utskottets mening talade alltså starka skäl för en utvidgning av landstingens betalningsskyldighet i förevarande hänseende. Då en dylik utvidgning innebure ett avsteg från dittills följda principer, vore det emellertid angeläget att söka i görigaste mån vinna garantier för att den åt de utskrivna sinnessjuka lämnade

vården å ena sidan bleve tillfredsställande och å andra sidan ej komme att fortvara längre, än de särskilda individernas sinnessjuktillstånd så krävde. Vid utredningen därutinnan borde tillika komma under omprövning lämpligheten av att begränsa landstingens bidragsskyldighet till ett belopp motsvarande kostnaden för vården, dock ej överstigande avgiften å billigaste betalningsplats å statens sinnessjukanstalter. Då det i och för sig, särskilt med avseende å den långa tidrymd, som understundom beträffande kroniskt sinnessjuka förflöte från det beslut om intagning å anstalt fattats och till beslutets effektuerande, i och för sig vore önskvärt, att landstingens betalningsskyldighet kunde utvidgas att omfatta även *exspektanterna*, syntes en blivande utredning böra omfatta även berörda spörsmål. Därvid borde tillika övervägas, huruvida och i vad mån betalningsskyldighet för landstingen kunde tänkas förekomma vid annan vårdform än utackordering i enskild vård. Av vikt syntes därvid vara, att eventuellt blivande bestämmelser i ämnet icke komme att motverka anordnandet av särskilda sinnessjukavdelningar å kommunernas fattigvårdsanstalter.

Efter redogörelse för förhållandena beträffande sinnesslövarden anförde utskottet vidare, att utskottet beträffande vårdkostnad för *bildbara sinnesslöa* icke ansett giltiga skäl föreligga för en i väckt motion påyrkad utsträckning i landstingens betalningsskyldighet. Angående *obildbara sinnesslöa* hade utskottet funnit tvekan kunna råda, huruvida tillräckliga skäl funnes för en dylik utsträckning av landstingens betalningsskyldighet beträffande vårdkostnad för andra än dem, om vilkas intagning å sinnessjukanstalt fattats beslut men vilkas intagande å anstalten på grund av bristande platsutrymme ännu ej kunnat ske. Utskottet hade fördenskull hållit före, att den ifrågasatta utredningen icke — i allt fall icke då — borde utsträckas att avse nämnda slag av sinnesslöa. Skulle åter framdeles tillräckligt vägande skäl anses föreligga för åvägbringande av en dylik utsträckt utredning, syntes densamma böra avse frågan huruvida, under vilka förutsättningar och i vilken utsträckning en vidgad skyldighet för landstingen att lämna gottgörelse för vårdkostnad åt dylika sinnesslöa borde föreskrivas.

Med anledning av berörda riksdagsskrivelse anbefalldes Kungl. Maj:t den 9 juni 1922 medicinalstyrelsen att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med den av riksdagen begärda utredningen.

Medicinalstyrelsens utredning.

Den anbefallda utredningen verkställdes av professorn Alfred Petren.

Medicinalstyrelsens förslag i ämnet innebar tilläggande av två nya moment till ifrågavarande paragraf, vilka moment föreslogos skola hava följande lydelse:

3 mom. Har för person, som är i behov av fattigvård enligt 1 §, beslut fattats om intagande å en statens anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka, men hans intagande å dylik anstalt på grund av bristande platsutrymme ej kunnat ske, äger det fattigvårdssamhälle, som har att ansvara för vårdkostnaden, att under de förutsättningar, som för erhållande av ersättning enligt 1 mom. stadgas, av vederbörande landsting erhålla gottgörelse för vården av sådan person, därest han *vårdas hos enskild och vården är tillfredsställande*, från den dag beslut om intagning ägt rum, och så länge vården är be-

hövlig, med belopp, som motsvarar avgift å billigaste betalningsplats å den anstalt, där plats beviljats.

Erforderliga föreskrifter angående kontrollen över vården och angående bedömandet av behovet av vård meddelas av Konungen.

4 mom. Har sinnessjuk, som är i behov av fattigvård enligt 1 §, utskrivits från staten tillhörigt sinnessjukhus för beredande av plats å anstalten för mera vårdbehövande sinnessjuk, äger det fattigvårdssamhälle, som har att ansvara för vårdkostnaden, under de förutsättningar, som för erhållande av ersättning enligt 1 mom. stadgas, av vederbörande landsting erhålla gottgörelse för vården av sådan person, *därest han vårdas hos enskild och vården är tillfredsställande*, från utskrivningsdagen och så länge vården är behövlig, med belopp, som motsvarar avgift å billigaste betalningsplats å den anstalt, från vilken utskrivningen ägt rum.

Erforderliga föreskrifter angående kontrollen över vården och angående bedömandet av behovet av vård meddelas av Konungen.

Inom socialdepartementet upprättat lagutkast. I det inom socialdepartementet utarbetade lagutkastet, vilket remitterades till kammarrätten, hade bestämmelsen följande lydelse:

3 mom. Har person, som är i behov av fattigvård enligt 1 §, i vederbörlig ordning förklarats berättigad till inträde å staten tillhörig anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka men saknas utrymme för hans mottagande å sådan anstalt, då äger, för tid då den sjuke *hos enskild erhåller vård*, som, vid prövning i den ordning Konungen bestämt, befines tillfredsställande, det fattigvårdssamhälle, som har att ansvara för vårdkostnaden, att under de förutsättningar, som för erhållande av ersättning enligt 1 mom. stadgas, i enlighet med vad nedan sägs av vederbörande landsting bekomma gottgörelse för vården.

Ersättning utgår längst från den dag, då den sjuke förklarades berättigad till inträde å anstalten och till den dag, då behovet av vården upphört.

Ersättningens belopp skall motsvara avgift för billigaste plats å den anstalt, dit inträde beviljats, eller, då vårdkostnaden är lägre, denna kostnad; skolande från ersättningsbeloppet göras avdrag med belopp, motsvarande vad fattigvårdssamhället jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring ägt för ifrågavarande tid uppbära i pension eller understöd för den vårdade.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ersättning för enskild vård åt person, som är i behov av fattigvård enligt 1 §, därest han för sinnessjukdom vårdats å staten tillhörig anstalt och, ehuru ej återställd, utskrivits från anstalten för att lämna plats åt annan sinnessjuk, vilken är mera i behov av anstaltsvård; skolande i sådant fall ersättningen utgå längst till den dag, då behovet av vården upphört.

Kammarrättens förslag.

I sitt den 19 februari 1927 avgivna yttrande anförde kammarrätten bl. a. följande:

»41 § 2 mom. torde i tydlighetens intresse böra omredigeras. och tillåter sig kammarrätten såväl i fråga om detta stadgande som rörande formuleringen av lagtexten i vissa andra delar hänvisa till av föredraganden å det remitterade lagutkastet verkställa anteckningar.»

Å berörda lagutkast hade uttrycket *»hos enskild erhåller vård»* ändrats till *»erhåller enskild vård»*.

Propositionen 1927.

Kammarrättens ifrågavarande ändringsförslag godkändes utan särskild motivering av chefen för socialdepartementet. I den till 1927 års riksdag i ämnet avgivna propositionen, nr 111, föreslogs sålunda, att därest fattigvårds-

samhälle åt fattigvårdsberättigad person, som antingen är exspektant till statsanstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka eller ock, sedan han för sinnessjukdom vårdats å statsanstalt, ehuru ej återställd, utskrivits därifrån för att bereda plats åt annan sinnessjuk, vilken är i större behov av anstaltsvård än den från anstalten utskrivne, berett *enskild vård*, som vid prövning i den ordning Konungen bestämt finnes tillfredsställande, samhället skall av landstinget erhålla gottgörelse för vården med belopp, som motsvarar avgift för billigaste plats å vederbörande anstalt eller, då vårdkostnaden är lägre, denna kostnad.

Sammansatta stats- och andra lagutskottet, som till förberedande behandling förehade propositionen, föreslog icke någon ändring beträffande ifrågavarande uttryck.

Riksdagen
1927.

Riksdagens beslut om bifall till propositionen fattades i överensstämmelse med yrkande av reservanter inom utskottet.

I sin motivering för bifall till propositionen yttrade reservanterna bl. a., att de ansågo, att utskottet bort uttala sig för tillfällig vård jämväl å anstalt stående i samband med ålderdomshem, även om sådan anstalt ej i allo fyllde de för godkännande enligt 40 § 2 mom. fattigvårdslagen uppställda villkor. Dylik anstalt syntes därför, därest den vid prövning i vederbörlig ordning befundes tillfredsställande, vara förtjänt av samma bidrag, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle komma *enskild vård* till del.

I skrivelse till Konungen den 4 februari 1928 hemställde greve Raoul Hamilton och professorn Einar Sjövall om tolkning av bestämmelserna i 40 § 3 mom. fattigvårdslagen. Skrivelsen var av följande lydelse:

Framställning
är
1928 till
Kungl.
Maj:t om
tolkning av
bestämmelserna
i 40 §
3 mom.
fattigvårdslagen.

»I enlighet med proposition, som av Eders Kungl. Maj:t avläts till 1927 års riksdag (nr 111) och som av riksdagen bifölls utan ändring, berättiga bestämmelserna i lagen om fattigvården fattigvårdssamhälle numera att under de i § 40 3 mom. av denna lag angivna förutsättningarna åtnjuta viss gottgörelse av landsting för *enskild vård* av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

Vad detta begrepp: *enskild vård* skall innefatta, synes emellertid icke hava blivit klart definierat, vare sig i den kungl. propositionen eller i riksdagens behandling av densamma. Allenast synes begreppet på det sätt hava blivit avgränsat, att däri icke skall inberäknas vård på försörjningsanstalt; vården av vederbörligen godkända kommunala anstalter för ifrågavarande sjuka är ju förbunden med landstingsbidrag i särskild ordning.

Den mera positiva innebörden i begreppet: *enskild vård* är däremot icke given. Den osäkerhet, som på grund härav yppats, är alltså icke överraskande. Med en snäv tolkning kan *enskild vård* av sinnessjuk jämföras med den vård, som jämlikt §§ 66 och 67 i gällande stadga angående sinnessjuka anordnas av *enskild person*. En något vidare tolkning innefattar i begreppet även den omvårdnad å *enskilda sjukhem*, som reglerats genom kungl. brev den 14 augusti 1920, och vården å *enskilda anstalter* för sinnessjuka enligt kap. 5 i stadgan angående sinnessjuka. Och härutöver torde det icke vara att förglömma, att även sådan anstaltsvård av ifrågavarande art, som anordnas av andra än *enskild person* eller bolag (t. ex. av en välgörenhetsförening) och som ännu icke reglerats genom någon stadga eller annan av Eders Kungl. Maj:t given bestämmelse, även kan betraktas som *enskild vård*.

Undertecknade anhålla i underdånighet att få fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på nu nämnda osäkerhet. En tolkning, som komme att undan-

röja denna osäkerhet, skulle utan tvivel vara till nytta. Härvid våga vi uttala den åsikten, att det för vården av ifrågavarande sjuka skulle vara gagneligt om tolkningen bleve så vid, att alla de ovannämnda vårdformerna komme att innefattas inom begreppet enskild vård. Även om den av enskild person anordnade vård, som reglerats genom §§ 66 och 67 i stadgan angående sinnessjuka, mången gång kan vara tillfyllestgörande, torde dock ingen tvekan råda därom, att vården å sjukhem eller anstalt med deras mera omedelbara inriktning på de sjukvårdande uppgifterna, i regel lämnar större garanti för tillfredsställande vård. Med full rätt har kravet härpå framkommit såväl i Eders Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition som i riksdagens behandling av densamma.

I detta sammanhang och med enahanda motivering synes det oss önskvärt att beröra en annan sida av de i lagen om fattigvården infogade bestämmelserna. Skyldighet för landsting att gottgöra fattigvårdssamhälle för enskild vård av sinnessjuka inträder ej blott beträffande exspektanterna å staten tillhöriga anstalter, utan även, därest sinnessjuk vårdats å dylik anstalt, men, ehuru ej återställd, utskrivits från anstalten för att lämna plats åt annan sinnessjuk, vilken är i större behov av anstaltsvård.

Även på denna punkt torde lagens bestämmelse medgiva olika tolkningar. Visserligen har såväl i den förenämnda propositionen som under riksdagsdebatten framhållits, att utskrivningen från statsanstalten skall hava företagits enligt § 50 i stadgan angående sinnessjuka. Men i lagen nämnes intet härom, liksom icke heller i de formulär, som utarbetats av Kungl. Medicinalstyrelsen i anslutning till de nya bestämmelserna och i cirkulär av den 12 dec. 1927 tillställts bl. a. överläkarna vid de statliga sinnessjukanstalterna. Den meningen finnes företrädd bland dessa läkare, att kärnpunkten i förevarande bestämmelse icke ligger i uttrycket »ej återställd» — vilket uttryck kan beteckna antingen obotlighet eller ännu ej återvunnen hälsa — utan i föreskriften, att den sinnessjuka skall hava utskrivits i syfte att lämna plats åt en mera vårdbehövande.

Det kan ju vara möjligt, att denna tolkning icke kan genomföras utan ytterliga hörande jämväl av riksdagen. Men vi önska likväl att fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på, hur nära den berörda, vidsträcktare tolkningen anknyter sig till en ur medicinsk vårdsynpunkt mycket betydelsefull angelägenhet, nämligen tillgodoseendet av vårdbehovet för de grupper av sinnessjuka, vilkas sjukdom har utsikt att kunna botas och vid vilka det fulla återställandet av hälsan kan befrämjas genom en tids slutlig vistelse *i enskild vård*.

Det är oss bekant, att den förening inom Skåne, genom vars försorg kuratorverksamhet för de sinnessjuka anordnats därstädes, är betänkt att i samarbete med överläkaren vid Lunds hospital anordna just denna form av enskild vård. Och det synes oss synnerligen önskvärt, om dylik vård, som jämte sitt gagn i medicinskt hänseende även har fördelen av prisbillighet, kunde vinna fattigvårdssamhällets intresse. Utan tvivel skulle detta komma att underlättas, därest skyldigheten för landsting att i viss utsträckning gottgöra fattigvårdssamhälle jämväl komme att gälla sådan enskild vård, som nu berörts.

Vi förbise icke, att fastställandet av en dylik skyldighet sannolikt icke skulle komma att äga den karaktär av provisorium, som de nu angivna lagbestämmelserna i övrigt äga. Men någon principiell betänksamhet mot att i viss utsträckning överflytta konvalescentvården av sinnessjuka från staten till enskilda torde knappast behöva yppas. Även om, såsom nu är att förvänta, statsmakterna behjärta behovet av vårdplatser för sinnessjuka genom nyanskaffning i stor utsträckning av dylika platser, kan det likväl med säkerhet förutsägas, att ytterligare platsbehov kommer att förefinnas, och i viss utsträckning

bör detta behov kunna fyllas genom en väl ordnad och understödd konvalescentvård.

Med stöd av det nu anförda anhålla vi alltså i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:ts ville till omprövning upptaga de av oss nu berörda frågorna om tolkningen av de gällande bestämmelserna i 40 § 3 mom. av lagen om fattigvården.

Över framställningen infordrades medicinalstyrelsens yttrande. Styrelsen anförde med anledning härav i skrivelse den 1 mars 1928 följande:

»Den av sökandena åberopade propositionen om ändring i fattigvårdslagen föranleddes av en utav professorn A. Petréén med flera vid 1922 års riksdag i första kammaren väckt motion om utsträckt skyldighet för landsting att lämna fattigvårdssamhälle gottgörelse för vård av sinnessjuk eller sinnesslö.

Uti motionen framhölls, bland annat, att önskemålet att såvitt möjligt befria ålderdomshemmen från sinnessjuka kunde befordras, därest fattigvårdssamhälle finge landstingsbidrag till utackordering av sinnessjuk i enskilda hem. Sådant bidrag borde emellertid icke inskränkas till sådana fall, där ansökan om intagning å sinnessjukhus blivit avgiven. Det skulle nämligen vara av stor betydelse, om landstingsbidrag kunde utgå till utackordering även i sådana fall, där fattigvården måste omhändertaga kroniskt sinnessjuka, som hade kommit in i ett lugnare stadium och vilka fördenskull borde utskrivas från hospitalen för att bereda plats åt sinnessjuka, som vore i mera trängande behov av anstaltsvård.

Vid behandlingen inom riksdagen av Eders Kungl. Maj:ts berörda proposition framställdes den enskilda vården såsom motsats till vården å försörjningsinrättningar.

Enskild vård av sinnessjuka kan meddelas:

- 1) i eget hem;
- 2) genom inackordering i annans hem, varvid bestämmelserna i § 67 av stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901, att antalet till vård emottagna sjuka icke får överstiga 5, skola gälla;
- 3) genom vård å enskilt sjukhem, anordnat i enlighet med bestämmelserna i brevet den 20 juni 1914 angående tillstånd för enskilda sjukhem att mottaga vissa sinnessjuka och medicinalstyrelsens cirkulär i ämnet den 28 augusti 1920 (1 exemplar av nämnda cirkulär bifogas);
- 4) genom vård å enskild anstalt, anordnad i överensstämmelse med kapitel 5 av stadgan angående sinnessjuka.

Enskild vård av sinnesslöa och fallandesjuka kan meddelas i eget hem eller genom inackordering i annans hem, varvid beträffande sinnesslöa gäller vad härovan anförts beträffande sinnessjuka. För vårdkostnaden å för nu ifrågasvarande sjuka avsedda anstalter åtnjutes understöd av statsmedel i enlighet med därför gällande bestämmelser, vadan denna vård ej kan betraktas såsom enskild.

Vad beträffar den av sökandena berörda frågan om gottgörelse för sinnessjuk, som utskrivits från statsanstalt, framhölls under de förberedande utredningarna i ärendet, att gottgörelse i detta fall skulle utgå endast under förutsättning att utskrivning av till hälsan ej återställd sinnessjuk skett för att bereda plats för mera vårdbehövande sinnessjuk, och detta fastslogs även under behandlingen av Eders Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.

Att nu utsträcka rätten till gottgörelse så, att sådan skulle utgå oberoende av om utskrivning skett för att bereda plats för mera vårdbehövande sinnessjuk, synes styrelsen icke lämpligt. En sådan utsträckning torde för övrigt icke kunna ske utan riksdagens bifall. Redan med fastställda bestämmelser torde komma att visa sig svårt att anskaffa enskild vård i erforderlig utsträck-

Medicinalstyrelsens yttrande över sistnämnda framställning.

ning åt dem, det nu gäller; och innan man vidtager någon ändring, torde erfarenhet angående lämpligheten av vad nu är föreskrivet böra förvärras. Den av sökandena omordade kuratorsverksamheten i Skåne är en anordning, som i huvudsakliga delar överensstämmer med den hemvård av sinnessjuka, varom medicinalstyrelsen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 14 september 1926 avgivit förslag. Genom förverkligande av berörda förslag synes det styrelsen, som om nödig erfarenhet kunde vinnas angående lämpligheten av att utsträcka rätten till gottgörelse, så att den kommer att omfatta alla från hospital såsom förbättrade utskrivna.

Ärendet avgjordes av Kungl. Maj:t den 20 april 1928, därvid Kungl. Maj:t fann den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Utskottet.

Till grund för motionärernas yrkande ligger den förutsättningen, att enligt 40 § 3 mom. fattigvårdslagen kostnaden för enskild vård, varom där är fråga, skall ersättas av landsting endast om vården lämnats i *enskilt hem*, varemot ersättning icke skall kunna ifrågakomma, om vården lämnas i *enskilt sjukhem* eller å *enskild sinnessjukanstalt*.

Kammarrätten har i sitt till utskottet avgivna yttrande uttalat, att ordalydelsen i lagstadgandet näppeligen kan föranleda en tolkning, varigenom bestämmelsen erhåller en dylik begränsad omfattning. Medicinalstyrelsen har för sin del förklarat, att enligt styrelsens förmenande bestämmelsen bör tolkas så, att gottgörelse skall utgå jämväl för vård i enskilda sjukhem och i enskilda sinnessjukanstalter.

Med hänsyn till vad myndigheterna uttalat beträffande innebörden av det ifrågavarande lagstadgandet får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 maj 1928.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman*, *von Sydow*, *Linder*, greve *Spens*, *Martin Svensson**, *Sigfrid Hansson*, *Petrén** och *Granström**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hagman*, *Magnusson* i Skövde, *Johanson* i Stockholm, *Johanson* i Hallagården, *Holmström* i Stockholm, *Ros* och *Andersson* i Rasjön.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

KUNGL. KAMMARRÄTTEN.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 27 april 1928 har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. kammarrätten att avgiva och till riksdagens andra lagutskott överlämna yttrande över motion, I: 309, av herr Nilsson, Alexander, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till hospitalsbyggnader med mera. Till åtlydnad härav får kungl. kammarrätten såsom utlåtande i ärendet anföra följande.

Genom lagen den 18 juni 1927 (nr 208) om ändrad lydelse av 40, 41 och 51 §§ i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården har under 3 mom. av 40 § införts ett stadgande av bland annat följande innehåll. Fattigvårdssamhälle äger under vissa förutsättningar bekomma gottgörelse av landsting för kostnad för *enskild vård*, som av samhället beredes dels exspektanter till vård å staten tillhörig anstalt för sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka, dels ock från staten tillhörig anstalt för sinnessjuka utskrivna vårdtagare.

I ovannämnda motion hemställles, att riksdagen ville besluta sådan ändring i 40 § 3 mom. fattigvårdslagen, att kommun måtte erhålla gottgörelse av landsting för enskild vård av däri omförmälda sinnessjuka icke endast då vården meddelas i enskilda hem utan även då den erhålles *i enskilt vårdhem för sinnessjuka eller enskild sinnessjukanstalt*.

Motionen är således uppenbarligen grundad på den förutsättningen, att enligt 40 § 3 mom. fattigvårdslagen kostnaden för enskild vård, varom där är fråga, skall ersättas av landsting endast om vården lämnats i enskilt hem. Enligt kungl. kammarrättens mening kan ordalydelsen i lagstadgandet näppe- ligen föranleda en tolkning, varigenom bestämmelsen erhåller en så begränsad omfattning. Och vad motiven till stadgandet angår, så innehålla de icke något positivt uttalande i sådan riktning. På grund härav finner kungl. kammarrätten för sin del en omformulering av ifrågavarande stadgande i den riktning, som avses i motionen, icke vara av behovet påkallad.

Emellertid synes kungl. kungörelsen den 9 december 1927 (nr 484) angående kontroll i vissa fall över enskild vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka endast avse kontroll i enskilt hem. Ehuru orsaken härtill icke med nödvändighet är att söka i en sådan uppfattning av 40 § 3 mom. fattigvårdslagen, vilket lagrum föranlett utfärdandet av nämnda kungörelse, att uttrycket enskild vård skulle avse allenast vård i enskilt hem, har kungl. kammarrätten dock ansett sig böra fästa uppmärksamhet å förhållandet. Stockholm den 1 maj 1928.

På Kungl. Maj:ts och rikets kammarrätts vägnar:

AXEL ÖSTERGREN.

Knut Kimberg.

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom socialdepartementets ämbetsskrivelse den 27 april 1928 har medicinalstyrelsen erhållit befallning att till Eder avgiva av Eder begärt yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion, nr 309, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till hospitalsbyggnader m. m.

Uti nämnda motion ifrågasättes, huruvida den genom lagen den 18 juli 1927 uti 40 § 3 mom. i lagen om fattigvården införda bestämmelsen, avseende att kommun skall kunna enligt vissa regler från landsting erhålla gottgörelse för kostnad för enskild vård åt fattigvårdsberättigade hospitalsexspektanter samt åt sinnessjuka, vilka, ehuru ej återställda, utskrivs från hospital för att lämna plats för mera vårdbehövande, även vore tillämplig i de fall, att nämnda sinnessjuka vore för vård intagna i s. k. vårdhem för sinnessjuka eller i enskild sinnessjukanstalt. Med anledning av den förmenta oklarheten i nämnda hänseende hemställes i motionen, att riksdagen ville besluta sådan ändring i fattigvårdslagens 40 § 3 mom., att kommun måtte erhålla gottgörelse av landsting för enskild vård av däri omförmälda sinnessjuka icke endast då vården meddelades i enskilda hem utan även då den erhöles i enskilt vårdhem för sinnessjuka eller enskild sinnessjukanstalt.

Frågan huruvida nämnda bestämmelse har avseende även å enskilda sjukhem och enskilda anstalter för sinnessjuka har av medicinalstyrelsen behandlats uti ett utlåtande, som styrelsen den 1 mars 1928 avgivit till Kungl. Maj:t med anledning av en utav greve Raoul Hamilton och professor Einar Sjövall gjord framställning angående tolkning av bestämmelserna i merberörda 40 § 3 mom. av lagen om fattigvården.

Uti nämnda utlåtande anförde styrelsen uti nu ifrågavarande hänseende följande, vilket styrelsen vill åberopa såsom svar å den av Eder framställda förfrågan.

»Den av sökandena åberopade propositionen om ändring i fattigvårdslagen föranleddes av en utav professorn A. Petrén med flera vid 1922 års riksdag i första kammaren väckt motion om utsträckt skyldighet för landsting att lämna fattigvårdssamhälle gottgörelse för vård av sinnessjuk eller sinnesslö.

Uti motionen framhölls, bland annat, att önskemålet att såvitt möjligt befria ålderdomshemmen från sinnessjuka kunde befordras, därest fattigvårdssamhälle finge landstingsbidrag till utackordering av sinnessjuk i enskilda hem. Sådant bidrag borde emellertid icke inskränkas till sådana fall, där ansökan om intagning å sinnessjukhus blivit avgiven. Det skulle nämligen vara av stor betydelse, om landstingsbidrag kunde utgå till utackordering även i sådana fall, där fattigvården måste omhändertaga kroniskt sinnessjuka, som hade kommit in i ett lugnare stadium och vilka fördenskull borde utskrivs från hospitalen för att bereda plats åt sinnessjuka, som vore i mera trängande behov av anstaltsvård.

Vid behandlingen inom riksdagen av Eders Kungl. Maj:ts berörda proposition framställdes den enskilda vården såsom motsats till vården å försörjningsinrättningar.

Enskild vård av *sinnessjuka* kan meddelas:

1) i eget hem;

2) genom inackordering i annans hem, varvid bestämmelserna i § 67 av stadgan angående *sinnessjuka* den 14 juni 1901, att antalet till vård emottagna sjuka icke får överstiga 5, skola gälla;

3) genom vård å enskilt sjukhem, anordnat i enlighet med bestämmelserna i brevet den 14 augusti 1920 angående tillstånd för enskilda sjukhem att mottaga vissa *sinnessjuka* och medicinalstyrelsens cirkulär i ämnet den 28 augusti 1920;

4) genom vård å enskild anstalt, anordnad i överensstämmelse med kapitel 5 av stadgan angående *sinnessjuka*.»

Enligt beslut den 20 april 1928 fann Kungl. Maj:t den av greve Hamilton och professorn Sjövall gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Såsom av ovanstående framgår bör ifrågavarande bestämmelse enligt styrelsens förmenande tolkas så, att gottgörelse skall utgå jämväl för vård i enskilda hem och i enskilda *sinnessjukanstalter*.

B. BUHRE.

RICHARD STENBECK.

Karl Leijer.

Stockholm den 4 maj 1928.
